Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2014

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Tíreolaíocht

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na sonraí a theastaíonn in aon cheist ar an gcomhthéacs agus ar an mbealach a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna a sannadh don fhreagra sa scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná samplaí, etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile etc.
- Chun críche marcála, is é is Pointe Suntasach Ábhartha (PSÁ) ann ná aon phíosa amháin d'eolas fíorasach a dtabharfaidh scrúdaitheoir ualú marcála dó mar atá leagtha síos sa scéim mharcála (3 mharc de ghnáth). Mar a moladh roimhe seo i gCiorclán S85/09 agus sna Táscairí Marcála Samplacha atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit, ba cheart do gach PSÁ teacht aníos as an eolas a thugann an t-iarrthóir, rud is cúis le freagra comhleanúnach foriomlán ar an gceist.

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Croí-Aonad 3

1. Réamhrá
   4 PSÁ @ 1 mharc an ceann
   Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 1 mharc — Marcanna Iomlána: 5

2. Pleanáil
   4 PSÁ @ 1 mharc an ceann
   Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 1 mharc an ceann — Marcanna Iomlána: 5

3. Bailiú Sonraí
   Dhá Mhodh/Thasc @ 18 marc an ceann
   Gach modh/tasc – 9 PSÁ @ 2 mharc an ceann (18 x 2) 36 marc

Comhleanúnachas – bronntar 2 mharc	
Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 2 mharc	4 mharc

Marcanna Iomlána: 40

4. Torthaí, Tátail, Luacháil
   Trí theideal @ 8 marc an ceann
   Gach teideal: 4 PSÁ @ 2 mharc an ceann
   24 marc

Comhleanúnachas – bronntar 4 mharc	
Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 2 mharc	6 mharc

Marcanna Iomlána: 30

5. Eagrú agus Léiriú Torthaí
   10 PSÁ @ 2 mharc an ceann
   Marcanna Iomlána: 20

(Feic Aguisín 1 chun teacht ar an Liosta Topaicí)

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC
Freagair **DEICH** gceist.
Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.
FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

(i)	484 m	5 mharc
(ii)	6.5-8.3	5 mharc

Marcanna iomlána: 10

2. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

(i)	Crann	2 mharc
	Oifig an Phoist	2 mharc
	Galfchúrsa	2 mharc
	Páirceáil/Ionad amhairc	2 mharc
(ii)	Galf/Campáil/Páirc Charbhán	1+1 mharc

Marcanna iomlána: 10

3. Aerfótagraif

(i)	An Tulra ar Chlé	2 mharc
	An Cúlra ar Chlé	2 mharc
Lár an Tulra/An Cúlra ar Dheis/An Tulra ar Dheis		2 Mharc
An Tulra ar Chlé/An Tulra ar Dheis/An Cúlra ar Chlé/ Lár an Chúlra		
(ii)	Earrach	2 mharc
(ii)	Aon chúis bhailí	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

4. Próisis Fhisiceacha

Sil-leagan abhann	D	2 mharc
Sil-leagan cósta	B	2 mharc
Creimeadh abhann	A	2 mharc
Oighearchreimeadh	E	2 mharc
Sil-leagan oighreach	C	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

5. Creathanna Talún

(i)	Fócas	C	2 mharc
	Tonnta Turrainge	A	2 mharc
	Éasclíne	B	2 mharc
(ii)	Scála Richter/scála Mercalli		2 mharc
(iii)	Súnámaí		2 mharc

Marcanna iomlána: 10

6. Teicteonaic Phlátaí

(i)	Pláta na hAfraice	B	2 mharc
	Pláta Mheiriceá Thuaidh	A	2 mharc
	Pláta an Aigéin Chiúin	C	2 mharc
(ii)	Pláta na hEoráise/Pláta na hIndia NÓ Pláta Cocos/Pláta Mhuir Chairib Pláta Nazca/Pláta Mheiriceá Theas		2 mharc
(iii)	Pláta na hEoráise		2 mharc

Marcanna iomlána: 10

7. Carraigeacha na hÉireann

(i)	Aolchloch	Co. an Chláir	2 mharc
	Basalt	Co. Aontroma	2 mharc
	Eibhear	Co. Chill Mhantáin	2 mharc
(ii)	Eibhear	Bruthcharraig	2 mharc
	Aolchloch	Carraig Dhríodair	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

8. Staitisticí Aimsire

(i)	Samhain	2 mharc
(ii)	Iúil	2 mharc
(iii)	Iúil	2 mharc
(iv)	Níor thit	2 mharc
(v)	10.1	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

9. Gníomhaíocht Gheilleagrach

(i)	A	Príomhúil	2 mharc
	B	Treasach	2 mharc
	C	Tánaisteach	2 mharc
	D	Príomhúil	2 mharc
(ii)	Mianadóireacht nó Iascaireacht		2 mharc

Marcanna iomlána: 10

10. Léirmhíniú ar Íomhánna Satailíte

(i)	Easanna Niagara, Ceanada	A	2 mharc
	Oighearshruth ag gluaiseacht san Eilvéis	B	2 mharc
	Caisleán Bhaile Átha Troim, Co. na Mí	C	2 mharc
	Cumhachtstáisiún hidrileictreach	D	2 mharc
(ii)	Úsáid ainmnithe		2 mharc

Marcanna iomlána: 10

11. Léirmhíniú ar Ghrafaicí

(i)	Bréagach	2 mharc
(ii)	Bréagach	2 mharc
(iii)	Fíor	2 mharc
(iv)	Fíor	2 mharc
(v)	Fíor	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

12. Réigiúin

(i)	Comhairle Contae Fhine Gall	D	2 mharc
(ii)	Páras	E	2 mharc
(iii)	Sambre Meuse	A	2 mharc
(iv)	Mezzogiorno, Deisceart na hIodáile	B	2 mharc
(v)	An Mheánmhuir	C	2 mharc

Marcanna iomlána: 10

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid**:
  - Ceist **amháin** as Ceist 1, 2 agus 3

    AGUS
  - Ceist **amháin** as Ceist 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONAID

Ceist 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

- **CEIST AMHÁIN** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

- **CEIST AMHÁIN** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 1

A. Creathanna Talún

> **Crith Talún i Muir na hÉireann**
>
> Tharla crith talún de mhéid 3.8 maidin inniu. Bhí an t-eipealár thart ar 2 km amach ó chósta Leithinis Lleyn sa Bhreatain Bheag agus 97 km soir ó dheas ó Bhaile Átha Cliath. Tharla crith níos lú de mhéid 1.7 ceithre nóiméad ina dhiaidh sin.
>
> Braitheadh croitheadh measartha i gCeatharlach, Cill Dara, Cill Mhantáin, Loch Garman agus Baile Átha Cliath. Rinne stáisiúin creathanna talún chomh fada ar shiúl le Dairbhre, Dún na nGall agus Gaillimh taifeadadh ar an gcrith freisin.
>
> *Curtha in oiriúint ón Irish Independent, 28 Meitheamh 2013*

Léigh an t-alt nuachtáin thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Cén treo ó Bhaile Átha Cliath ina raibh eipealár an chreatha talún **agus** cé mhéad ciliméadar ó Bhaile Átha Cliath a raibh an t-eipealár?

Soir ó thuaidh ó Bhaile Átha Cliath — 3 mharc

97 km — 3 mharc

(ii) Ainmnigh **dhá** áit in Éirinn inar braitheadh an crith talún.

Dhá áit ainmnithe ar bith @ 3 mharc an ceann — 6 mharc

(iii) Cad é an téarma a thugtar ar na creathanna talún níos lú a tharlaíonn tar éis an phríomhchreatha talún?

Iarchreathanna — 6 mharc

(iv) Luaigh **dhá** iarmhairt ar chreathanna talún.

Dhá iarmhairt luaite ar bith @ 3 mharc an ceann — 6 mharc

(v) Mínigh go hachomair cén fáth nach raibh creathanna talún **móra** in Éirinn.

Míniúchán achomair - 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann — 6 mharc

Marcanna iomlána: 30

B. Bolcáin

(i) Ainmnigh **dhá** shampla de bholcáin.
Dhá shampla @ 2 mharc an ceann **4 mharc**

(ii) Déan cur síos ar na hiarmhairtí diúltacha a bhíonn ar bholcáin.
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Déan cur síos ar na hiarmhairtí dearfacha a bhíonn ar bholcáin.
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Timthriall na gCarraigeacha

Déan cur síos ar cheann **amháin** ar bith de na samplaí a leanas d'idirghníomhaíocht an duine le timthriall na gcarraigeacha:

- Cairéalú
- Mianadóireacht
- Saothrú Ola/Gáis
- Táirgeadh fuinneamh geoiteirmeach.

10 PSÁ @ 3 mharc an ceann **30 marc**

Marcanna iomlána: 30

Ceist 2

A. Próisis Dromchla

(i) **Gné ainmnithe**

Scileach	**B**	**4 mharc**
U-ghleann	**C**	**4 mharc**
Eas	**A**	**4 mharc**

(ii) **Próiseas ainmnithe:**

A	**Creimeadh**	**4 mharc**
B	**Síonchaitheamh**	**4 mharc**
C	**Creimeadh**	**4 mharc**

(iii) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *síonchaitheamh*.

Míniúchán achomair - 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann

Marcanna iomlána: 30

B. Tírdhreach Carstach

(i) Ainmnigh sampla **amháin** de thírdhreach carstach a bhfuil staidéar déanta agat air.

Tírdhreach ainmnithe — **2 mharc**

(ii) Mínigh, agus léaráid mar chúnamh agat, conas a fhoirmítear gné **dhromchla amháin** i dtírdhreach carstach.

Gné Dhromchla ainmnithe	**1 mharc**
Léaráid	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Míniúchán:	
5 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**15 mharc**

(iii) Mínigh, agus léaráid mar chúnamh agat, conas a fhoirmítear gné **amháin faoi thalamh** i dtírdhreach carstach.

Gné faoi Thalamh ainmnithe	**1 mharc**
Léaráid	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Míniúchán:	
5 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**15 mharc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Idirghníomhaíocht an Duine

Déan cur síos agus tabhair míniú ar an tslí a ndéanann an duine iarracht ceann **amháin** de na próisis dromchla a leanas a rialú:

- Próisis abhann
- Próisis chósta
- Ollghluaiseacht.

Rialú sainaitheanta	**3 mharc**
Cur síos agus míniúchán:	
9 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**27 marc**

Marcanna iomlána: 30

Ceist 3

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar agus, ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

Sceitse:

Teorainneacha/Fráma	**1 mharc**
Comhréir	**2 mharc grádaithe (2/0)**
Tuairim ar an Iomlán	**2 mharc grádaithe (2/1/0)**
	5 mharc san iomlán

Cúig ghné a thaispeáint agus a ainmniú, mar a leanas:

Limistéar talún os cionn 300 méadar	**Taispeáint 3 mharc gradaithe (3/1/0)**
	Ainmniú 2 mharc
Gach gné eile	**Taispeáint 3 mharc gradaithe (3/2/1/0)**
	Ainmniú 2 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na gnéithe a thaispeáint agus a ainmniú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as na teorainneacha, as an gcomhréir agus as an tuairim iomlán.

Marcanna iomlána: 30

B. Próisis Dromchla

Freagair (i) **nó** (ii).

(i) Mínigh, agus léaráidí mar chúnamh agat, foirmiú aon **dá** thírghné atá mar thoradh ar an bpróiseas a roghnaigh tú.

Foirmiú aon dá thírghné @ 20 marc an ceann	**40 marc**
Do gach aon tírghné:	
Foirmiú trí na próisis mínithe @	**20 marc**
Tírghné ainmnithe	**1 mharc**
Léaráid:	
Dhá rud @ 2 mharc an ceann	**4 mharc**
Foirmiú na tírghné mínithe:	
5 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**15 mharc**

Ní mór do PSÁ amháin ar a laghad míniú a thabhairt ar phróiseas ábhartha

NÓ

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar aon **dá** phróiseas ollghluaiseachta.

Dhá phróiseas ar bith @ 20 marc an ceann	**40 marc**
Do gach Próiseas:	
luaite	**2 mharc**
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**18 marc**

Marcanna iomlána: 40

C. Teicteonaic Phlátaí

Déan cur síos agus tabhair míniú ar an rud a tharlaíonn ag teorainneacha plátaí.

Cur síos agus míniúchán:	
10 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**30 marc**

Marcanna iomlána: 30

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH
Ceist 4 go 6
Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 4

A. Réigiún Ilchríochach / Réigiún Fo-ilchríochach

Tarraing sracléarscáil de réigiún **Ilchríochach** / **Fo-ilchríochach** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an tsracléarscáil, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- Limistéar rilífe ainmnithe **amháin** sa réigiún (talamh ard nó íseal)
- Abhainn ainmnithe **amháin** sa réigiún
- **Dhá** bhaile mhóra nó **dhá** chathair ainmnithe sa réigiún.

Sracléarscáil:

Imlíne an Réigiúin	**6 mharc grádaithe (6/4/2/0)**	
Talamh Ard/Íseal	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Abhainn ainmnithe amháin	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Baile/Cathair 1	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Baile/Cathair 2	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**

Marcanna iomlána: 30

B. Gníomhaíocht Gheilleagrach i Réigiún Eorpach

Ainmnigh réigiún **Eorpach** (**nach bhfuil in Éirinn**) a bhfuil staidéar déanta agat air agus mínigh aon **dá** cheann acu seo a leanas:

- Tábhacht an **iompair** sa réigiún seo
- Na cúiseanna a mealltar **turasóirí** go dtí an réigiún seo
- An cineál **feirmeoireachta** a chleachtar sa réigiún seo
- Na cúiseanna le forbairt na **tionsclaíochta** sa réigiún seo.

An réigiún a ainmniú	**1 mharc**
Gníomhaíocht 1 mínithe:	
7 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**21 marc**
Gníomhaíocht 2 mínithe:	
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**18 marc**

Marcanna iomlána: 40

C. Fás Uirbeach in Éirinn

Déan cur síos agus tabhair míniú ar na cúiseanna le fás uirbeach in aon limistéar **uirbeach in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Limistéar uirbeach a ainmniú	**3 mharc**
Cur Síos agus Míniúchán:	
9 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**27 marc**

Marcanna iomlána: 30

Ceist 5

A. An tAontas Eorpach

(i) Ainmnigh **dhá** cheann ar bith de na ballstáit bhunaidh.

Dhá cheann ar bith de na ballstáit bhunaidh ainmnithe
@ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(ii) Cén bhliain ar ghlac Éire ballraíocht san Aontas Eorpach **agus** ainmnigh tír **amháin** eile a ghlac ballraíocht an bhliain sin?

1973 **3 mharc**
An Ríocht Aontaithe/an Danmhairg **3 mharc**

(iii) Ainmnigh an tír ar a bhfuil an lipéad **X** agus a ghlac ballraíocht san Aontas Eorpach in 2013.

An Chróit **6 mharc**

(iv) Mínigh go hachomair buntáiste **amháin** do na ballstáit a bhaineann le méadú an Aontais Eorpaigh.

Míniúchán achomair:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(v) Mínigh go hachomair míbhuntáiste **amháin** do na ballstáit a bhaineann le méadú an Aontais Eorpaigh.

Míniúchán achomair:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

B. Gníomhaíochtaí Geilleagracha i Réigiún Ilchríochach / Fo-ilchríochach

Déan cur síos agus tabhair míniú ar fhorbairt thionscal na déantúsaíochta i réigiún **Ilchríochach / Fo-ilchríochach** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

An réigiún a ainmniú **3 mharc**
Cur síos/Míniúchán:
9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

Marcanna iomlána: 30

C. Turasóireacht i Réigiún in Éirinn

Ainmnigh réigiún **amháin in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

Ainmnigh réigiún in Éirinn **1 mharc**

(i) Ainmnigh **dhá** rud a mheallann turasóirí go dtí an réigiún seo.

Dhá rud a mheallann turasóirí ainmnithe @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(ii) Mínigh na hiarmhairtí dearfacha a bhaineann le turasóireacht sa réigiún seo.

Míniúchán:
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Mínigh na hiarmhairtí diúltacha a bhaineann le turasóireacht sa réigiún seo.

Míniúchán:
5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

Marcanna Iomlána: 40

Ceist 6

A. Réigiún Eorpach

Tarraing sracléarscáil de réigiún **Eorpach** (**nach bhfuil in Éirinn**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann acu seo a leanas:

- **Dhá** bhaile mhóra nó **dhá** chathair ainmnithe sa réigiún
- Abhainn ainmnithe **amháin** sa réigiún
- Limistéar rilífe ainmnithe **amháin** sa réigiún (talamh ard nó íseal).

Sracléarscáil d'imlíne an réigiúin **6 mharc grádaithe (6/4/2/0)**
Taispeáin agus ainmnigh 4 rud @ 6 mharc an ceann

Baile/Cathair 1	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Baile/Cathair 2	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Abhainn Ainmnithe	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**
Limistéar rilífe	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc grádaithe (4/2/0)**

Marcanna iomlána: 30

B. Talmhaíocht i Réigiún in Éirinn

Ainmnigh réigiún **amháin in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

Ainmnigh réigiún amháin in Éirinn **2 mharc**

(i) Ainmnigh **dhá** chineál talmhaíochta a chleachtar sa réigiún seo.
Dhá chineál ar bith ainmnithe @ 1 mharc an ceann **2 mharc**

(ii) Mínigh na buntáistí atá sa réigiún d'fhorbairt na talmhaíochta.
Buntáistí mínithe:
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Déan cur síos ar na dúshláin roimh an talmhaíocht sa réigiún seo.
Cur síos déanta ar na dúshláin:
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Réigiúin agus Cultúr

Is minic a shainmhínítear cultúr réigiúin de réir reiligiúin, teanga, ceoil, damhsa agus cluichí.

Déan cur síos agus tabhair míniú ar thábhacht an chultúir i réigiún ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air.

An réigiún a ainmniú	**3 mharc**
Cur síos/Míniúchán: **9 PSÁ @ 3 mharc an ceann**	**27 marc**

Marcanna iomlána: 30

ROINN 2 – TOGHAONAID

Ceist 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

A. Forbairt Gheilleagrach

(i) Ríomh an difríocht idir an Ollioncam Náisiúnta in aghaidh an duine (dollair) i Háítí agus in Éirinn.

$27601 **6 mharc**

(ii) Cé mhéad bliain ionchais a chaithfeadh leanaí in Éirinn ar scoil sa bhreis ar leanaí san India?

7.6 Bliain **6 mharc**

(iii) Mínigh go hachomair cén fáth a bhfuil an t-ionchas saoil ag breith níos ísle i dtíortha áirithe.

Míniúchán achomair:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(iv) Ainmnigh an tír ina bhfuil an luach is ísle ar an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna **agus** ainmnigh an tír ina bhfuil an luach is airde ar an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna.

Háítí **3 mharc**
Éire **3 mharc**

(v) Liostaigh **dhá** chúis a bhfuil luach an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna níos airde i dtíortha áirithe ná mar atá i dtíortha eile.

2 chúis @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

B. Gníomhaíocht Gheilleagrach agus Coimhlint

(i) Ainmnigh sampla **amháin** inar tháinig coimhlint chun cinn idir dhaoine mar thoradh ar fhorbairt gníomhaíochtaí geilleagracha.

Sampla ainmnithe **3 mharc**

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar an gcoimhlint seo.

Cur Síos/Míniúchán:

9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

Marcanna iomlána: 30

C. Cuideachta Ilnáisiúnta

(i) Ainmnigh cuideachta ilnáisiúnta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi **agus** ainmnigh suíomh **amháin** ina bhfuil an chuideachta ilnáisiúnta seo lonnaithe.

Ainmnigh an chuideachta ilnáisiúnta **2 mharc**

Luaigh suíomh **2 mharc**

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar na cúiseanna ar bunaíodh an chuideachta ilnáisiúnta san áit seo.

Cur Síos/Míniúchán:

6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Mínigh cúis **amháin** a mb'fhéidir go ndéanfadh an chuideachta idirnáisiúnta cinneadh aistriú go dtí limistéar eile.

Míniúchán:

6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Marcanna iomlána: 40

Ceist 8

A. Úsáid Fuinnimh

(i) Agus **grafpháipéar** á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

Grafpháipéar	**3 mharc**
Ais cheartingearach lipéadaithe / Ciorcal	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Ais chothrománach lipéadaithe / Láraithe	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
5 Rud @ 3 mharc an ceann, grádaithe	**15 mharc**

(ii) I do fhreagarleabhar, ainmnigh **dhá** fhoinse fuinnimh in-athnuaite.

2 fhoinse ainmnithe @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

B. Forbairt Gheilleagrach – Geilleagar Forbartha

(i) Ainmnigh geilleagar forbartha **amháin** ina gcuireann an turasóireacht **nó** seirbhísí airgeadais leis an ngeilleagar sin.

Geilleagar forbartha amháin ainmnithe **4 mharc**

(ii) Mínigh na cúiseanna ar fhás an turasóireacht **nó** seirbhísí airgeadais sa gheilleagar forbartha a ainmníodh.

Míniúchán:

6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Déan cur síos ar fhadhb **amháin** atá ann mar thoradh ar fhás na turasóireachta **nó** na seirbhísí airgeadais sa gheilleagar forbartha a ainmníodh.

Fadhb luaite	**3 mharc**
5 PSÁ @ 3 mharc	**15 mharc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

Samhlaigh go bhfuil sé mar chúram ort suíomh oiriúnach a aimsiú do chuideachta ilnáisiúnta sa limistéar ar an léarscáil.

(i) Luaigh go soiléir, cén áit a gcuirfeá an chuideachta ilnáisiúnta agus tagairt eangaí sé fhigiúr á húsáid agat.

Tagairt eangaí sé fhigiúr **6 mharc grádaithe (6/4/2/0)**

(ii) Mínigh **dhá** chúis ar son an tsuímh seo.

Cúis 1 **3 PSÁ @ 3 mharc an ceann**
Cúis 2 **3 PSÁ @ 3 mharc an ceann**

18 marc

(iii) Mínigh míbhuntáiste **amháin** a bhaineann leis an suíomh seo.

Míbhuntáiste amháin mínithe:

2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

Ceist 9

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar an aerfótagraf.
Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- **Dhá** shráid a bhuaileann le chéile
- Droichead
- Carrchlós
- Limistéar tionsclaíochta
- Limistéar gharbhlach.

Sceitse:

Teorainneacha/Fráma	**1 mharc**
Comhréir	**2 mharc grádaithe (2/0)**
Tuairim ar an Iomlán	**2 mharc grádaithe (2/1/0)**
	5 mharc san iomlán

Cúig rud taispeánta agus ainmnithe mar a leanas:

Taispeáint	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Ainmniú	**2 mharc**

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a ainmniú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as na teorainneacha, as an gcomhréir agus as an tuairim iomlán.

Marcanna iomlána: 30

B. Truailliú na Timpeallachta

(i) Ainmnigh sampla **amháin** de thruailliú na timpeallacha a bhfuil staidéar déanta agat air.
Sampla Ainmnithe **4 mharc**

(ii) Mínigh na cúiseanna leis an truailliú timpeallachta seo agus na hiarmhairtí a bhaineann leis.
Míniúchán - 8 PSÁ @ 3 mharc an ceann **24 marc**
1 chúis agus 1 iarmhairt ar a laghad le míniú

(iii) Déan cur síos ar conas a d'fhéadfaí an truailliú timpeallachta seo a laghdú.
Cur síos - 4 PSÁ @ 3 mharc **12 mharc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Polasaithe an Aontais Eorpaigh

Roghnaigh polasaí **amháin** de chuid an Aontais Eorpaigh as an liosta thíos. Déan cur síos agus tabhair míniú ar na slite a ndeachaigh an polasaí sin i bhfeidhm ar gheilleagar na hÉireann.

- An Comhbheartas Talmhaíochta
- An Comhbheartas Iascaireachta
- Cistí Forbartha Réigiúnaí
- Ciste Sóisialta.

Cur Síos agus Míniúchán:
10 PSÁ @ 3 mharc an ceann **30 marc**

Marcanna iomlána: 30

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar an aerfótagraf.
Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- **Dhá** shráid a bhuaileann le chéile
- Carrchlós
- Limistéar caitheamh aimsire
- Limistéar tithíochta
- Ionad siopadóireachta.

Sceitse:

Teorainneacha/Fráma	**1 mharc**
Comhréir	**2 mharc grádaithe (2/0)**
Tuairim ar an Iomlán	**2 mharc grádaithe (2/1/0)**
	5 mharc san iomlán

Cúig rud taispeánta agus ainmnithe mar a leanas:

Taispeáint	**3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Ainmniú	**2 mharc**

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a ainmniú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as na teorainneacha, as an gcomhréir agus as an tuairim iomlán.

Marcanna iomlána: 30

B. Feidhmeanna Uirbeacha

Déan cur síos agus tabhair míniú ar conas a athraíonn na feidhmeanna agus na seirbhísí i limistéar uirbeach le himeacht aimsire. Bíodh tagairt agat do shampla(í) a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

Sampla **3 mharc**
Cur síos/Míniúchán:
9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

Marcanna iomlána: 30

C. Ródhaonra

(i) Ainmnigh réigiún **amháin** a bhfuil ródhaonra ann.
Réigiún ainmnithe **4 mharc**

(ii) Mínigh cúis **amháin** leis an ródhaonra seo.
Míniúchán:
4 PSÁ @ 3 mharc an ceann **12 mharc**

(iii) Déan cur síos ar na fadhbanna a bhíonn ann mar thoradh ar an ródhaonra sa réigiún seo.
Cur Síos:
4 PSÁ @ 3 mharc an ceann **12 mharc**

(iv) Déan cur síos ar réiteach **amháin** ar fhadhb an ródhaonra.
Cur Síos:
4 PSÁ @ 3 mharc an ceann **12 mharc**

Marcanna Iomlána: 40

Ceist 11

Modh Iompair ag Daoine ag dul ag Obair i roinnt Réigiún in Éirinn (%)

Réigiún	Siúl na gCos	Rothar	Bus &Traein	Gluais-rothar	Carr	Leoraí &Veain	Ag obair ón mbaile
An tIarthar	7.9	1.4	2.1	0.2	68.3	9.7	10.4
Baile Átha Cliath	12.8	5.0	19.9	0.9	52.2	3.5	5.7
An tOir-Dheisceart	9.1	0.9	1.3	0.3	69.3	8.9	10.2

Curtha in oiriúint ón CSO

A. Taisteal agus Obair

Taispeánann an tábla seo na modhanna iompair a bhíonn ag daoine agus iad ag dul ag obair i roinnt réigiún in Éirinn. Tá céatadán na ndaoine a bhíonn ag obair ón mbaile tugtha freisin.
Scrúdaigh an tábla agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

(i) Cad a bhí an modh taistil is coitianta ag daoine ag dul ag obair?

Carr **6 mharc**

(ii) Cé acu réigiún ina raibh an céatadán comhiomlán ab airde daoine ag dul ag obair de shiúl na gcos agus ar rothar?

Baile Átha Cliath **6 mharc**

(iii) Mínigh go hachomair cén fáth gur i réigiún Bhaile átha Cliath a bhí an céatadán ab airde daoine ag dul ag obair ar an mbus agus ar an traein.

Míniúchán achomair:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(iv) Liostaigh **dhá** fhadhb a d'fhéadfadh a bheith ann i gceantair uirbeacha ina mbíonn céatadán ard daoine ag dul ag obair i gcarr.

Ainmnigh 2 fhadhb @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

(v) Liostaigh **dhá** shlí a ndéanann na húdaráis i gceantair uirbeacha iarracht an líon daoine a théann ag obair i gcarr a ísliú.

Ainmnigh 2 shlí @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

B. Lonnaíocht Stairiúil

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

(i) Agus tagairtí eangaí sé fhigiúr á n-úsáid agat, ainmnigh agus tabhair suíomh **trí** shampla éagsúla de lonnaíocht stairiúil atá le feiceáil ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis.

Do gach lonnaíocht stairiúil:

3 lonnaíocht ainmnithe @ 2 mharc an ceann 6 mharc

Suíomh tugtha do 3 lonnaíocht @ 2 mharc an ceann grádaithe (2/1/0) 6 mharc

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar gach ceann de na samplaí de lonnaíocht stairiúil a ainmníodh i gcuid (i) thuas.

Lonnaíocht 1 Cur síos/Míniúchán:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Lonnaíocht 2 Cur síos/Míniúchán:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Lonnaíocht 3 Cur síos/Míniúchán:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Marcanna iomlána: 30

C. Cathair sa Domhan i mbéal Forbartha

(i) Ainmnigh cathair **amháin** sa domhan i mbéal forbartha.

Cathair amháin sa domhan i mbéal forbartha ainmnithe 4 mharc

(ii) Mínigh na fadhbanna a bhíonn sa chathair a ainmníodh.

Míniúchán tugtha ar na fadhbanna:
8 PSÁ @ 3 mharc an ceann 24 marc

(iii) Déan cur síos ar réiteach **amháin** ar na fadhbanna seo.

Cur síos déanta ar réiteach:
4 PSÁ @ 3 mharc an ceann 12 mharc

Marcanna Iomlána: 40

Ceist 12

A. Cathracha an Domhain

An Daonra i gcuid de na Cathracha is mó Daonra ar Domhan, 2012

Cathair	Daonra (milliúin)
Súl	10
Londain	8
Mainile	12
Iostanbúl	14

Curtha in oiriúint ón CIA World Factbook

Scrúdaigh na sonraí thuas a thaispeánann daonra cuid de na cathracha is mó daonra ar domhan in 2012.

(i) Agus **grafpháipéar** á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

Grafpháipéar **2 mharc**
Ais Cheartingearach lipéadaithe **3 mharc grádaithe (3/1/0)**
Ais Chothrománach lipéadaithe **3 mharc grádaithe (3/1/0)**
4 Rud @ 4 mharc an ceann grádaithe (4/2/0) **16 mharc**

(ii) I do fhreagarleabhar, mínigh go hachomair fadhb **amháin** a bhaineann le cathracha móra.

Míniúchán:
2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Marcanna iomlána: 30

B. Imirce

(i) Luaigh **dhá** chúis a dtéann daoine ar imirce ó cheantair thuaithe go dtí ceantair uirbeacha.
Luaigh dhá chúis @ 2 mharc an ceann **4 mharc**

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar an tionchar a bhíonn ag an imirce seo ar na ceantair uirbeacha a dtéann daoine ar imirce chucu.
Cur síos/Míniúchán:
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar an tionchar a bhíonn ag an imirce seo ar na ceantair thuaithe a fhágann siad ina ndiaidh.
Cur síos/Míniúchán:
6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Marcanna Iomlána: 40

C. Forbairt Bailte

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.

Ag baint úsáide duit as fianaise as an aerfótagraf, mínigh **trí** chúis ar fhás baile Dhún Garbháin sa suíomh ina bhfuil sé inniu.

Fianaise as an aerfótagraf	**3 mharc**
Cúis 1 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**9 marc**
Cúis 2 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**9 marc**
Cúis 3 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**9 marc**

Marcanna iomlána: 30

Aguisín 1

Liosta na dTopaicí d'Fhiosrúchán Tíreolaíochta in 2014

1. Staidéar ar phróisis gheomorfacha an iompair **agus** an tsil-leagain i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.

2. Fiosrúchán faoin tionchar a bhíonn ag gníomhaíocht an duine ar na próisis gheomorfacha i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.

3. Anailís ar an gcoibhneas idir an talamhúsáid agus sruth an tráchta i gceantar áitiúil.

4. Staidéar ar bhainistíocht na dramhaíola i gceantar áitiúil.

5. An t-athrú ar phatrúin dhéimeagrafacha i gceantar áitiúil.

6. Staidéar ar phatrúin áitiúla aimsire.

Aguisín 2 – Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnáthráta: 10%

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás marcanna suas go 300. Thar an marc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Ná cuirtear san áireamh san iomlán le haghaidh marcanna breise é.

Nóta: Tá fáil ar scéim mharcála mhionathraithe le haghaidh iarrthóirí a thug faoi scrúdpháipéar mionathraithe.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán